kais. Stulpaviečių 115, 118, 119 ir 122 užpilde rasta degto molio tinko gabaliukų.

Ugniavietės duobės kontūras – netaisyklingo ovalo formos, 4,0x2,64 cm dydžio, pailgas ŠV–PR kryptimi. Duobės pakraščiai tarsi išplūkti degto molio fragmentais. R pakraštyje šios degto molio sienelės storis siekia nuo 34 iki 72 cm, Š pakraštyje – apie 30–40 m storio, o V pakraštyje – nuo 70 iki 130 m. V pakraštyje esantys degto molio gabalai buvo žymiai didesni, kai kurie perdegę ir įgavę pilką spalvą.

Duobėje aptikti tinko gabalai – įvairaus dydžio ir formos: vieni pailgi, netaisyklingo trikampio skerspjūvio, kiti – plokštoki. Moliu buvęs apdrėbtas statinys, surėstas iš rąstų, kurių dalis galėjo būti iki 9 cm skersmens.

Kontūro viduryje yra 270 cm ilgio ŠR–PV kryptimi, 80–138 cm pločio ir 36–40 cm gylio įdubimas, užpildytas juoda, gausiai angliukais ir pelenais permaišyta žeme. Ties įgilinimo R pakraščio viduriu gulėjo vienas šalia kito du didoki akmenys. Arčiau vidurio buvęs akmuo 36x17x20 cm dydžio, beveik pailgas R–V kryptimi, atsidengė 43–51 cm gylyje. Jis gulėjo R galu padėtas ant kito Š–P kryptimi orientuoto, 28x18x22 cm dydžio akmens V krašto. Šis akmuo, rastas ties įgilinimo R kraštu, atsidengė 54 cm gylyje. Akmenų apačia buvo 61–63 cm gylyje.

Duobės įgilinimo dugnas nelygus, banguotas, plūkto, išdegusio molio. Jį dengia plonas anglių sluoksnis.

Radiokarboninė senovės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio data – 2340±60–1843±50, t. y. IV a. pr. Kr.–II–III a. po Kr. (tyrimai atlikti 2002 m. Taline (Estija). Radiokarbono duomenimis, ankstyviausias objektas – rudnelė, aptikta 2000 m.

LAZDININKAI (KALNALAUKIS) ANCIENT SETTLEMENT

In 2003 under the horizon of the 2nd–3rd century of the Lazdininkai (Kalnalaukis) cemetery, remains of an ancient settlement such as 6 postholes and a fireplace were found. In the pit, fragments of a burnt clay lining and plaster fragments were detected. The clay might have been used for covering the building made of timber. Part of timber might have been up to 9 cm in diameter. In different places of the trench, isolated fragments of slag and remains of burnt clay were found.

The cultural layer of the ancient settlement can be dated to the Early Iron Age and the Old Iron Age (the 4th century B.C. – the 2nd–3rd century A.D.).

DŽIUGINĖNŲ SENOVĖS GYVENVIETĖ

Bronius DAKANIS

Telšių r. savivaldybės administracija 2003 m. organizavo žvalgomuosius archeologinius tyrimus projektuojamų Telšių miesto naujųjų kapinių vietoje Džiuginėnuose (Telšių r., Gadunavo sen.).

Tyrimai vykdyti planuojamų įrengti kapinių 2,26 ha dydžio plote, patenkančiame į Džiuginėnų piliakalnio, vadinamo Džiugo kalnu, su gyvenviete (A1379) ir Džiuginėnų, Siraičių kapinyno (A1380) vizualinę apsaugos zoną ir esančią į V nuo jau veikiančių kapinių bei į P nuo Džiuginėnų dvaro sodybos

(G346K), kalvoje ir jos papėdėje prie šaltiniuotos pelkės. Tirta 18 vietų, o aptikus nežinomą senovės gyvenvietę – ir toliau į PV, už pelkės esančioje kitoje kalvoje, dar 7 vietose. Iš viso ištirta 37 m^2. Tirta 1 ir 4 m^2 ploto archeologiniais šurfais.

Tyrimų vietose po storu armeniu aptiktas iki 0,5 m storio senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis su gausia lipdyta grublėta ir žiesta keramika (dalis žiestų puodų šukių su lygiagrečių linijų ornamentu, kitos – lygiu paviršiumi), molio tinko gabalais (dalis su atsispaudusių storų rąstų žymėmis), balų rūdos gargažėmis (gyvenvietėje galėjo būti lydomas metalas), žvėrių ar gyvulių kaulais, apdegusiais židinių akmenimis. Kultūriniame sluoksnyje rastas itin retas žalvarinis papuošalas – klevo sėklos formos lietas kabutis bei žalvarinė grandelė. Panašios formos kabutis 2002 m. rastas Gerduvėnų kapinyne (Klaipėdos r.), tik žymiai ankstyvesnio, romėniškojo laikotarpio kapų masyvo dalyje. Džiuginėnų senovės gyvenvietės radiniai datuojami IX–XIII a.

Atrasta senovės gyvenvietė papildė Džiuginėnų archeologinių vietų kompleksą: beveik už 300 m į ŠR yra minėtas Džiuginėnų piliakalnis su gyvenviete (žinomi jo I tūkst. pirmosios pusės ir II tūkst. pradžios radiniai) ir tiek pat į R – Džiuginėnų, Siraičių XI–XIII a. kapinynas. Be to, 1901 m. į R nuo piliakalnio buvo rastas 42 dirbinių lobis (kai kurie archeologai teigia, jog tai buvęs kapinyno kapas). Šis archeologinių vietų kompleksas yra vos 4 km į V nuo Telšių centro (Telšiai minimi nuo 1398 m.; XV a. antrojoje pusėje nurodomas dvaras, 1527 m. – valsčius, o jau 1529–1567 m. – privilegijuotų LDK miestų sąraše). Džiuginėnų senovės gyvenvietę būtina įrašyti į NKVR archeologinių vietų sąrašą, o Telšių kapines projektuoti kitoje vietoje. Aptiktoje antrojoje Džiuginėnų senovės gyvenvietėje reikia atlikti papildomus žvalgomuosius tyrimus, kurių duomenimis vadovaujantis būtų galima nustatyti gyvenvietės kultūrinio sluoksnio intensyvumą ir teritoriją.

DŽIUGINĖNAI ANCIENT SETTLEMENT

In 2003 the municipality of Telšiai organised archaeological survey explorations in the location of the projected Telšiai town new cemetery in the Džiuginėnai village (Telšiai district). The total area of 37 m^2 was explored where unknown ancient settlement with the cultural layer up to 0.5 m thick was detected. The layer contained handmade rusticated pottery and wheelmade pottery (some fragments of wheelmade pots decorated by parallel lines), fragments of clay daub, marsh ore dross, animal bones, burnt hearth stones and a bronze casted maple seed-shaped pendant and a ring. The Džiuginėnai ancient settlement is dated to the 9th–13th centuries. Together with the Džiuginėnai hill-fort and its settlement as well as the Džiuginėnai and Siraičiai cemeteries dated to the 11th–13th centuries it makes up a complex of archaeological sites. The Džiuginėnai ancient settlement will be included into the NKVR.